

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

10. marts 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – advokaters frie udveksling af tjenesteydelser – direktiv 77/249/EØF – artikel 5 – forpligtelse for en tjenesteydende advokat, der repræsenterer en klient i en retssag, til at handle i forbindelse med en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen – grænser«

I sag C-739/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Supreme Court (øverste domstol, Irland) ved afgørelse af 4. oktober 2019, indgået til Domstolen den 7. oktober 2019, i sagen

VK

mod

An Bord Pleanála,

procesdeltagere:

The General Council of the Bar of Ireland,

The Law Society of Ireland and the Attorney General,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne L. Bay Larsen (refererende dommer), C. Toader, M. Safjan og N. Jääskinen,

generaladvokat: P. Pikamäe,

justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 23. september 2020,

efter at der er afgivet indlæg af:

– VK ved Rechtsanwältin B. Ohlig,

* Processprog: engelsk.

- The General Council of the Bar of Ireland ved solicitors E. Gilson og D. Spring samt ved barrister-at-law W. Abrahamson og P. Leonard, SC,
 - The Law Society of Ireland and the Attorney General ved solicitors C. Callanan og S. McLoughlin samt ved M. Collins, SC,
 - Irland ved M. Browne, G. Hodge, J. Quaney og A. Joyce, som befuldmægtigede, bistået af M. Gray og R. Mulcahy, SC,
 - den spanske regering ved J. Rodríguez de la Rúa Puig, som befuldmægtiget,
 - Europa-Kommissionen ved H. Støvlbæk, L. Malferrari og L. Armati, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 3. december 2020, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5 i Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser (EFT 1977, L 78, s. 17).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem VK og An Bord Pleanála (naturstyrelsen, Irland) vedrørende den forpligtelse, der er pålagt sagsøgeren i hovedsagens tjenesteydende advokat, til at handle i forbindelse med en lokal advokat med henblik på at repræsentere denne sagsøger for den forelæggende ret.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 1 i direktiv 77/249 bestemmer:

»1. Dette direktiv finder inden for de grænser og på de betingelser, der er fastsat heri, anvendelse på advokaters udøvelse af virksomhed i form af tjenesteydelser.

[...]

2. Ved »advokat« forstår enhver person, der har ret til at udøve virksomhed under en af følgende betingelser:

[...]

Tyskland: Rechtsanwalt

[...].«

4 Dette direktivs artikel 5 bestemmer:

»For så vidt angår udøvelse af virksomhed i forbindelse med repræsentation og forsvar af en klient for retten kan en medlemsstat kræve, at de advokater, der er omhandlet i artikel 1:

- introduceres for retspræsidenten og eventuelt for formanden for advokatsamfundet i værtslandet, i overensstemmelse med stedlige regler eller stedlig sædvane;
- handler enten i forbindelse med en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen, og som i givet fald er ansvarlig over for denne ret, eller i forbindelse med en »avoué« eller »procuratore«, der udøver virksomhed ved den pågældende ret.«

Irsk ret

5 Regulation 2(1) i European Communities (Freedom to Provide Services) (Lawyers) Regulations 1979 (bekendtgørelse af 1979 om retten til at udveksle tjenesteydelser (advokater), herefter »bekendtgørelsen af 1979«), der gennemfører bestemmelserne i direktiv 77/249 i irsk ret, definerer »tjenesteydende advokat« (»visiting lawyer«) under henvisning til listen i artikel 1, stk. 2, i direktiv 77/249.

6 Regulation 6 i bekendtgørelsen af 1979 bestemmer:

»Når en tjenesteydende advokat udøver virksomhed i forbindelse med repræsentation og forsvar af en klient for retten, skal den pågældende handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, og som i givet fald er ansvarlig over for denne ret.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

7 Sagsøgeren i hovedsagen, VK, er part i en appelsag for Supreme Court (øverste domstol, Irland) vedrørende fordelingen af sagsomkostningerne i en retssag om en byggetilladelse, der var blevet udstedt til opførelse af et anlæg til inspektion af selvdøde dyr i nærheden af VK's gård.

8 Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse er led i en tvist, der allerede tidligere har været genstand for en præjudiciel forelæggelse fra Supreme Court (øverste domstol), som førte til dom af 17. oktober 2018, Klohn (C-167/17, EU:C:2018:833).

9 For Supreme Court (øverste domstol) havde VK besluttet selv at give møde.

10 For Domstolen var VK repræsenteret ved *Rechtsanwältin* (advokat) O., som er etableret i Tyskland.

11 Efter afsigelsen af dom af 17. oktober 2018, Klohn (C-167/17, EU:C:2018:833), fortsatte sagen ved Supreme Court (øverste domstol), således at denne kunne tage stilling til den af VK iværksatte appel i lyset af fortolkningen af de relevante EU-retlige bestemmelser i denne dom.

12 Det er i denne forbindelse, at VK ønskede at udpege O., som ikke er etableret i Irland, til at repræsentere sine interesser for Supreme Court (øverste domstol).

13 Den forelæggende ret har rejst tvivl om, hvorvidt Regulation 6 i bekendtgørelsen af 1979, hvorefter den tjenesteydende advokat skal lade sig bistå af en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen, herunder i en sag, hvor en part har ret til selv at give møde, er forenelig med EU-retten.

- 14 Navnlig har den forelæggende ret rejst spørgsmål om fortolkningen af dom af 25. februar 1988, Kommissionen mod Tyskland (427/85, EU:C:1988:98), hvori behandledes en medlemsstats ret til at kræve, at en tjenesteydende advokat handler i forbindelse med en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen. Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt oplyst, om den i den nævnte dom anlagte fortolkning er til hinder for, at en tjenesteydende advokat pålægges en forpligtelse til at handle i forbindelse med en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen, i alle tilfælde, hvor dennes klient i henhold til den nationale lovgivning har ret til selv at give møde.
- 15 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at forpligtelsen til at handle »i forbindelse med« er begrænset. Det er således ikke nødvendigt, at den advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen, er den befuldmægtigede advokat eller den advokat, der fremlægger sagen i retten. Det bør overlades til de to berørte advokater – dvs. den tjenesteydende advokat og den advokat, som udøver virksomhed ved den irske ret, der skal behandle sagen – at angive, hvilket opdrag de hver især har. Den advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen, vil fortrinsvis have til opdrag at bistå den tjenesteydende advokat, når en passende repræsentation af klienten og en korrekt opfyldelse af forpligtelserne over for den ret, der skal behandle sagen, kræver viden og rådgivning med hensyn til lovgivningen, praksis, procedure eller fagetiske regler, der gælder på nationalt plan. Omfanget af samarbejdet afhænger derfor i høj grad af omstændighederne i hvert enkelt tilfælde, eftersom der er en reel risiko for, at en tjenesteydende advokat uagtsomt undlader at opfylde sine forpligtelser over for klienten eller den ret, der skal behandle sagen, ved manglende bistand på disse områder af en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen.
- 16 Endelig har den forelæggende ret anført, at en af de fagetiske forpligtelser, der skal overholdes af enhver advokat, som repræsenterer en part for de irske retter, er forpligtelsen til at undersøge alle relevante retsområder og henlede rettens opmærksomhed på ethvert retligt, lovgivningsmæssigt eller i retspraksis indeholdt aspekt, der kan have betydning for, at sagen gennemføres korrekt. Denne forpligtelse gælder, selv i det tilfælde, hvor dette aspekt ikke gavner den sag, den pågældende advokat forsvarer. Den udgør en særegenhed i sager i *common law*-lande, hvor hovedparten af de undersøgelser, en domstol behøver for at kunne træffe afgørelse om de retsspørgsmål, som den skal tage stilling til, foretages af parterne snarere end af retten selv. Det ville kun forholde sig anderledes i det tilfælde, hvor parterne selv giver møde. I dette tilfælde skal retterne selv tage sig af behandlingen af retsspørgsmål.
- 17 Under disse omstændigheder har Supreme Court (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en medlemsstat udelukket fra at gøre brug af den mulighed, der fremgår af artikel 5 i direktiv 77/249[...], der tillader en medlemsstat at pålægge en advokat, der udøver virksomhed ved at repræsentere en klient i en retssag, at »[handle] [...] i forbindelse med en advokat, som udøver virksomhed ved den ret, der skal behandle sagen« i alle tilfælde, hvor den part, som den besøgende advokat ønsker at repræsentere i den pågældende sag, ville have ret til at møde selv?
 - 2) Hvis spørgsmål 1 besvares benægtende, hvilke forhold skal en national ret da tage i betragtning ved vurderingen af, om det er tilladeligt at pålægge et krav om at »udøve virksomhed i forbindelse med«?
 - 3) Ville navnlig pålæggelse af en begrænset pligt til at udøve virksomhed »i forbindelse med« på den i denne forelæggelsesafgørelse tidligere beskrevne måde udgøre et forholdsmæssigt indgreb i advokaters frihed til at levere tjenesteydelser, således at en pålæggelse ville være berettiget, når henses til den almene interesse i både behovet for at beskytte forbrugere af juridiske tjenesteydelser og behovet for at sikre forsvarlig retspleje?

- 4) Hvis spørgsmål 3 besvares bekræftende, gælder dette da i alle situationer, og såfremt det ikke er tilfældet, hvilke forhold bør en national ret da tage i betragtning, når den træffer afgørelse om, hvorvidt et sådant krav kan stilles i en given sag?»

Om de præjudicielle spørgsmål

- 18 Med sine spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5 i direktiv 77/249, henset til formålet om at sikre en god retspleje, skal fortolkes således, at en advokat, som leverer tjenesteydelser i form af repræsentation af sin klient, pålægges at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, og som i givet fald er ansvarlig over for denne ret, inden for rammerne af en ordning, som pålægger advokater fagets og processuelle forpligtelser, såsom pligten til for den ret, der behandler sagen, at fremlægge ethvert retligt, lovgivningsmæssigt eller i retspraksis indeholdt aspekt, for at sagen gennemføres korrekt, hvilket en retsundergiver er fritaget for, hvis denne beslutter selv at give møde.
- 19 Det skal bemærkes, at direktiv 77/249, der indeholder foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af advokatvirksomhed i form af tjenesteydelser, skal fortolkes i lyset af bl.a. artikel 56 TEUF, som forbyder enhver begrænsning i den frie udveksling af tjenesteydelser og indebærer en fjernelse af enhver forskelsbehandling af tjenesteyderen på grundlag af den pågældendes nationalitet eller den omstændighed, at vedkommende er etableret i en anden medlemsstat end den, hvor ydelsen skal udføres (jf. i denne retning dom af 25.2.1988, Kommissionen mod Tyskland, 427/85, EU:C:1988:98, præmis 11 og 13).
- 20 Det bemærkes, at forpligtelsen, som er fastsat i en national lovgivning, til at handle i forbindelse med en indenlandsk advokat udgør en restriktion for advokater fra andre medlemsstaters frie udveksling af tjenesteydelser, for så vidt som den indebærer, at den retsundergivne, som ønsker at antage en advokat etableret i en anden medlemsstat, afholder yderligere omkostninger i forhold til den retsundergivne, som beslutter at benytte ydelser, der leveres af en advokat etableret i den medlemsstat, hvor den pågældende retssag finder sted.
- 21 Direktiv 77/249 skal ligeledes fortolkes i lyset af artikel 57, stk. 3, TEUF, hvorfra Domstolen har udledt, at i betragtning af, at visse tjenesteydelser er af speciel karakter, kan særlige krav til tjenesteyderne, der er begrundet i anvendelse af faglige regler, ikke anses for uforenelige med EUF-traktaten, men at den frie udveksling af tjenesteydelser, der er et grundlæggende princip i traktaten, dog kun kan begrænses ved regler, der er begrundet i hensyn til almenvellet, og som påhviler enhver person, der udøver en aktivitet på værtslandets område, i det omfang disse interesser ikke varetages i kraft af bestemmelser, som tjenesteyderen er undergivet i den medlemsstat, hvor den pågældende er etableret (jf. i denne retning dom af 25.2.1988, Kommissionen mod Tyskland, 427/85, EU:C:1988:98, præmis 12).
- 22 Det bemærkes i denne henseende, at dels hensynet til beskyttelsen af forbrugerne, bl.a. modtagerne af juridiske tjenesteydelser, der leveres af advokater, dels hensynet til en god retspleje, er hensyn, der kan anses for tvingende almene hensyn, der kan begrunde en restriktion af den frie udveksling af tjenesteydelser (dom af 18.5.2017, Lahorgue, C-99/16, EU:C:2017:391, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den pågældende irske lovgivning har til formål at sikre en god retspleje og beskytte den retsundergivne i dennes egenskab af forbruger.
- 24 De foranstaltninger, der begrænser den frie udveksling af tjenesteydelser, skal desuden være egnede til at sikre virkeliggørelsen af det formål, de forfølger, og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål (jf. i denne retning dom af 18.5.2017, Lahorgue, C-99/16, EU:C:2017:391, præmis 31).

- 25 I dom af 25. februar 1988, Kommissionen mod Tyskland (427/85, EU:C:1988:98), fastslog Domstolen i denne doms præmis 13 for det første, at parterne i sager, hvor der ikke var advokattvang efter tysk lovgivning, selv kunne varetage deres forsvar, og at i sådanne sager tillod tysk lovgivning ligeledes, at forsvaret betros en person, som hverken er advokat eller særligt uddannet, såfremt denne ikke handler erhvervsmæssigt. For det andet fastslog Domstolen i denne doms præmis 14 og 15, at der herefter ikke syntes at være almene hensyn, som i sager, hvor der ikke var advokattvang, kunne begrunde en forpligtelse for en advokat, der er etableret i en anden medlemsstat, og som erhvervsmæssigt udfører tjenesteydelser, til at handle i forbindelse med en tysk advokat. For så vidt som tysk lovgivning i sådanne sager indebar en forpligtelse for en tjenesteydende advokat til at handle i forbindelse med en advokat, som havde møderet ved den ret, der skulle behandle sagen, fandt Domstolen, at den var i strid med direktiv 77/249 og EØF-traktatens artikel 59 og 60, som nu er EUF-traktatens artikel 56 og 57.
- 26 I dom af 10. juli 1991, Kommissionen mod Frankrig (C-294/89, EU:C:1991:302), fastslog Domstolen tilsvarende i denne doms præmis 18, at der efter fransk lovgivning i visse retssager ikke blev stillet krav til parterne om advokatbistand, og at parterne tværtimod efter de omhandlede lovbestemmelser selv kunne give møde eller, når der var tale om sager ved handelsretterne, lade sig bistå og repræsentere af en person, der ikke var advokat, men var udstyret med en særlig fuldmagt. Domstolen fastslog dernæst i denne doms præmis 19, at en tjenesteydende advokat følgelig ikke kunne pålægges en forpligtelse til at handle i forbindelse med en advokat, der havde møderet for den pågældende kompetente ret, når der var tale om sager, hvor der ikke efter fransk ret var krav om obligatorisk advokatbistand.
- 27 Det skal imidlertid fremhæves, at selv om den nationale lovgivning i de sager, der gav anledning til henholdsvis dom af 25. februar 1988, Kommissionen mod Tyskland (427/85, EU:C:1988:98), og dom af 10. juli 1991, Kommissionen mod Frankrig (C-294/89, EU:C:1991:302), gav parterne mulighed for, således som det er tilfældet i hovedsagen, selv at give møde, var de forpligtelser, der påhvilede henholdsvis parterne og retten i spørgsmål om udpegning af de relevante retsregler, i modsætning til dem, der er gældende i hovedsagen, de samme, uanset om parten selv gav møde eller blev bistået af en advokat.
- 28 Det er følgelig i lyset af den særlige kontekst i de sager, der gav anledning til de domme, der er nævnt i den foregående præmis, at præmis 13 i dom af 25. februar 1988, Kommissionen mod Tyskland (427/85, EU:C:1988:98), og præmis 17 i dom af 10. juli 1991, Kommissionen mod Frankrig (C-294/89, EU:C:1991:302), skal læses, og hvorefter artikel 5 i direktiv 77/249 ikke kan have til virkning, at en tjenesteydende advokat undergives krav, som ikke på nogen måde svarer til de faglige regler, som ville finde anvendelse, hvis der ikke var tale om en tjenesteydelse i EØF-traktatens, nu EUF-traktaten, forstand.
- 29 De forpligtelser, der påhviler henholdsvis parterne og retten i spørgsmål om udpegningen af de relevante retsregler i en sag for de irske retter, er nemlig, således som det bl.a. fremgår af nærværende doms præmis 16, ikke de samme alt efter, om parten er selvmøder eller giver møde ved en advokat. I sidstnævnte tilfælde påhviler det ved de irske retter hovedsageligt advokaten at foretage de juridiske undersøgelser, der er nødvendige for en ordnet afvikling af sagen, idet denne opgave derimod varetages af den ret, der skal behandle sagen, i det tilfælde, hvor parten har valgt selv at give møde.
- 30 Når disse forpligtelser, således som det var tilfældet i de sager, der gav anledning til de i nærværende doms præmis 28 nævnte domme, er de samme, uanset om parten selv giver møde eller bistås af en advokat, må det lægges til grund, at eftersom formålet om at sikre hensynet til en god retspleje kan opfyldes i det førstnævnte tilfælde, kan det a fortiori opfyldes i det tilfælde, hvor en part bistås af en tjenesteydende advokat som omhandlet i direktiv 77/249.

- 31 Dette gælder imidlertid ikke, når disse forpligtelser, som det er tilfældet i hovedsagen, er forskellige alt efter, om parten er selvmøder eller bistås af en advokat. I denne henseende kan den omstændighed, at formålet om at sikre en god retspleje kan opnås i det tilfælde, hvor parten selv giver møde under overholdelse af en række processuelle bestemmelser, ikke medføre, at det heraf kan udledes, at dette formål opnås i det tilfælde, hvor parten bistås af en tjenesteydende advokat som omhandlet i direktiv 77/249, eller hvis de processuelle bestemmelser er forskellige og strengere end dem, der gælder for en part, som er selvmøder.
- 32 I et sådant tilfælde udgør et alment hensyn om at sikre en god retspleje et tvingende alment hensyn, der kan begrunde den forpligtelse, der pålægges en tjenesteydende advokat, til at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen. Som Domstolen fastslog i dom af 25. februar 1988, Kommissionen mod Tyskland (427/85, EU:C:1988:98, præmis 23), kan medlemsstaterne i henhold til direktiv 77/249 nemlig bestemme, at den tjenesteydende advokat skal handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, for at sætte førstnævnte i stand til at udføre de opgaver, som den pågældendes klient har betroet vedkommende, under iagttagelse af kravet om en god retspleje. Anskuets på denne baggrund har denne forpligtelse til formål at give den tjenesteydende advokat den nødvendige støtte, således at den pågældende kan fungere i et andet retssystem end det, vedkommende er vant til, og at forsikre den ret, der behandler sagen, om, at denne faktisk har denne støtte og således er i stand til fuldt ud at overholde de gældende processuelle og fagetske regler.
- 33 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt denne forpligtelse er forholdsmæssig, skal det bemærkes, at efter den forelæggende rets oplysninger skal den tjenesteydende advokat meddele de nationale retter navnet på en advokat, som har møderet i henhold til irsk ret, og som er til rådighed med henblik på at bistå førstnævnte advokat, når en forsvarlig repræsentation af klienten og en korrekt opfyldelse af forpligtelserne over for den ret, der skal behandle sagen, kræver viden og rådgivning, hvilket kan vise sig nødvendig netop på grund af muligheden for, at den tjenesteydende advokat kun har begrænset kendskab til potentielt relevante aspekter af lovgivningen, praksis, procedure eller fagetske regler på nationalt plan. Ifølge disse oplysninger er det imidlertid ikke nødvendigt, at den advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, er den befuldmægtigede advokat eller den advokat, der fremlægger sagen i retten. Det påhviler den tjenesteydende advokat og den advokat, som har møderet for den irske ret, der skal behandle sagen, at definere deres respektive opdrag, idet sidstnævntes opdrag fortrinsvis består i at bistå den tjenesteydende advokat.
- 34 Det skal i denne henseende fremhæves, at den fleksibilitet, som kendetegner samarbejdet mellem den tjenesteydende advokat og den advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, således som det er beskrevet af den forelæggende ret, modsvarer den opfattelse af dette samarbejde, som Domstolen har lagt til grund i forbindelse med fortolkningen og anvendelsen af artikel 5 i direktiv 77/249. Efter denne opfattelse må man gå ud fra, at to advokater er i stand til at etablere et passende samarbejde med henblik på det mandat, der er givet dem, således at de overholder de fagetske regler, der finder anvendelse i værtsmedlemsstaten, og bevarer deres faglige selvstændighed (jf. i denne retning dom af 25.2.1988, Kommissionen mod Tyskland, 427/85, EU:C:1988:98, præmis 24, og af 10.7.1991, Kommissionen mod Frankrig, C-294/89, EU:C:1991:302, præmis 31).
- 35 Indgrebet i den frie udveksling af tjenesteydelser synes hvad dette angår, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 76 i forslaget til afgørelse, ikke at gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet om at sikre hensynet til en god retspleje.
- 36 Når dette er sagt, skal det ligeledes bemærkes, at den irske lovgivning, som er omhandlet i hovedsagen, og således som generaladvokaten har anført i punkt 75 i forslaget til afgørelse, synes at være kendetegnet ved, at den ikke indeholder nogen undtagelse til forpligtelsen til at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen.

- 37 Det må imidlertid fastslås som anført af generaladvokaten i punkt 80 og 81 i forslaget til afgørelse, at en sådan forpligtelse under visse omstændigheder kan vise sig unødvendig og dermed gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet om at sikre hensynet til en god retspleje.
- 38 Dette ville være tilfældet, navnlig hvor den tjenesteydende advokat på grund af den måde, hvorpå dennes karriere har formet sig, kan repræsentere den retsundergivne på samme måde som en advokat, som almindeligvis har møderet for den pågældende nationale domstol. Det tilkommer sidstnævnte under den foreliggende sags omstændigheder at vurdere, om erhvervserfaring i værtsmedlemsstaten kan tages i betragtning for at fastslå, om dette er tilfældet.
- 39 I den foreliggende sag fremgår det af de sagsakter, som Domstolen råder over, at O. har bekræftet gennem flere år at have udøvet virksomhed i Irland på de betingelser, der er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet i en anden medlemsstat end den, hvor beskikkelsen er opnået (EFT 1998, L 77, s. 36), hvilket kan tyde på, at denne advokat er i stand til at repræsentere den retsundergivne på samme måde som en advokat, der har møderet for den ret, som skal behandle sagen. Det påhviler ifølge fast retspraksis den forelæggende ret at efterprøve, om dette er tilfældet (jf. i denne retning dom af 2.4.2020, *Comune di Gesturi*, C-670/18, EU:C:2020:272, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 5 i direktiv 77/249 skal fortolkes således, at
- den, henset til formålet om at sikre en god retspleje, ikke i sig selv er til hinder for, at en advokat, som leverer tjenesteydelser i form af repræsentation af sin klient, pålægges at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, og som i givet fald er ansvarlig over for denne ret, inden for rammerne af en ordning, som pålægger advokater fagetsiske og processuelle forpligtelser, såsom pligten til for den ret, der behandler sagen, at fremlægge ethvert retligt, lovgivningsmæssigt eller i retspraksis indeholdt aspekt, for at sagen gennemføres korrekt, hvilket en retsundergiver er fritaget for, hvis denne beslutter selv at give møde
 - det, henset til formålet om at sikre en god retspleje, ikke er uforholdsmæssigt, at en tjenesteydende advokat er forpligtet til at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, inden for rammerne af en ordning, hvor advokaterne har mulighed for at definere deres respektive opdrag, idet den advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, som hovedregel kun har til opgave at bistå den tjenesteydende advokat, for at denne skal kunne sikre en forsvarlig repræsentation af klienten og en korrekt opfyldelse af forpligtelserne over for denne ret
 - en generel forpligtelse til at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, der ikke gør det muligt at tage hensyn til den tjenesteydende advokats erfaring, går ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet om at sikre hensynet til en god retspleje.

Sagsomkostninger

- 41 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 5 i Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser skal fortolkes således, at

- den, henset til formålet om at sikre en god retspleje, ikke i sig selv er til hinder for, at en advokat, som leverer tjenesteydelser i form af repræsentation af sin klient, pålægges at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, og som i givet fald er ansvarlig over for denne ret, inden for rammerne af en ordning, som pålægger advokater fagets og processuelle forpligtelser, såsom pligten til for den ret, der behandler sagen, at fremlægge ethvert retligt, lovgivningsmæssigt eller i retspraksis indeholdt aspekt, for at sagen gennemføres korrekt, hvilket en retsundergiven er fritaget for, hvis denne beslutter selv at give møde
- det, henset til formålet om at sikre en god retspleje, ikke er uforholdsmæssigt, at en tjenesteydende advokat er forpligtet til at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, inden for rammerne af en ordning, hvor advokaterne har mulighed for at definere deres respektive opdrag, idet den advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, som hovedregel kun har til opgave at bistå den tjenesteydende advokat, for at denne skal kunne sikre en forsvarlig repræsentation af klienten og en korrekt opfyldelse af forpligtelserne over for denne ret
- en generel forpligtelse til at handle i forbindelse med en advokat, som har møderet for den ret, der skal behandle sagen, der ikke gør det muligt at tage hensyn til den tjenesteydende advokats erfaring, går ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet om at sikre hensynet til en god retspleje.

Underskrifter